

Oleh Khoroshko, Postgraduate Student

V.N. Karazin Kharkiv National University

Kharkiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-222-7-11>

**PECULIARITIES OF FUNCTIONING
OF FOREST INDUSTRY ENTERPRISES OF UKRAINE
UNDER MARTIAL LAW**

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Лісова галузь України є невід'ємною ланкою вітчизняної економіки, адже питома вага лісової промисловості в обсязі промислового виробництва становить близько 4,5%, а частка зайнятих у цій промисловості становить 4,1% від усіх зайнятих у промисловості [3].

Протягом 2021 року державними лісгосподарськими підприємствами було заготовлено близько 14,9 млн м³ лісоматеріалів, у тому числі 7,2 млн м³ лісоматеріалів хвойних порід, 4,0 млн м³ – твердолистяних. На внутрішній ринок реалізовано близько 12,7 млн м³ лісоматеріалів, з яких 5,4 млн м³ лісоматеріалів круглих, 3,4 млн м³ деревини дров'яної промислового використання, 3,9 млн м³ деревини дров'яної непромислового використання. Загальний обсяг реалізованих

лісоматеріалів у діючих оптових цінах (без ПДВ) становив близько 17,9 млрд грн [2].

На електронні торги – аукціони у 2021 році лісогосподарськими підприємствами було виставлено понад 9,8 млн м³ необробленої деревини, загальна початкова вартість становила 17 млрд грн. Як бачимо з наведених показників, підприємства лісової галузі мають важливе значення в економіці України. А сучасний сталий розвиток лісового господарства завжди ґрунтується на гармонійному поєднанні екологічних, економічних та соціальних функцій лісів.

У зв'язку з введенням в країні воєнного стану у результаті військової агресії російської федерації, розпочатої 24 лютого 2022 року, на основі Указу Президента України від 14 березня 2022 року № 133 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 15 березня 2022 року № 2119-IX «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» вийшла Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання проведення рубок в лісах України та інвентаризації лісів в умовах воєнного стану» [1] від 21.04.2022, яка регулює: діяльність підприємств лісової галузі України в умовах війни; недопущення безповоротних екологічних та економічних втрат та зміцнення обороноздатності держави; забезпечення Збройних Сил України, військово-цивільних адміністрацій дровами паливними та лісоматеріалами.

Отримання певних статистичних показників від діяльності підприємств лісової галузі в період війни з рф значно ускладнено внаслідок частої зміни лінії фронту під час наступів агресора або контратак ЗСУ, руйнування обстрілами деякої лісової інфраструктури та перебування територій Луганської, Донецької, Херсонської, частково Запорізької областей під окупантом. Найбільшої шкоди економіці лісового господарства завдано пошкодженням та знищенням основних засобів, знищенням та замінуванням інфраструктури та лісового фонду лісопереробних підприємств.

На сьогодні національне лісове господарство у значній мірі вже адаптувалося до економічних умов воєнного часу. З перших днів війни виникли величезні потреби у деревині, адже вона в значних кількостях використовується при будівництві оборонних споруд, переправ, бліндажів, землянок. Деревина також використовувалася для опалення, спорудження теплушок, автомобільних причепів, тари для боєприпасів, бомб, протигазів, харчових продуктів, виробництва фанери тощо.

Крім того, деревина масово використовується для створення завалів на дорогах державного, місцевого значення, а також для будівництва лісових доріг. Тому Головою Держлісагентства Ю. Болоховцем скасовано дію Санітарних правил в українських лісах, дозволено проведення рубок рідколісь та суцільних санітарних рубок окремих категорій лісів Карпат, проведення рубок в не експлуатаційних лісах, а також забезпечено тимчасове закриття доступу громадськості до відкритих даних щодо рубок лісу в інтересах держави [2]. Також, згідно з дорученням колегії Держлісагентства, в кожному лісгоспі створено резерви деревини з метою негайного забезпечення можливих потреб в деревині Збройних Сил України.

Бойові дії значно погіршили статистику лісових пожеж. За 2 місяці війни з РФ зафіксовано 191 випадок загорань у лісі на загальній площі 1754 га в окупованих Донецькій та 1587 га в Херсонській областях. Це втричі більше ніж було за аналогічний період 2021 року, а середня площа однієї пожежі зросла у 16 разів [1].

Для боротьби з лісовими пожежами на підконтрольних Україні територіях було видано Указ Президента України від 23.03.2021 № 111 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», він включає у себе правила захисту лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників та хвороб. Документ є актуальним та обов'язковим для виконання усіма лісокористувачами.

Крім того, у 17 областях діє повна заборона відвідування лісових масивів цивільним населенням на період дії воєнного стану, у решти 7 областей діє лише заборона в'їзду автотранспорту у період надзвичайної пожежної небезпеки. За попередніми підрахунками, загальна шкода, яку завдала лісгосподарським підприємствам воєнна агресія рф, становить близько 13,2 млрд гривень [1].

Через заборону спалювати порубкові рештки на підприємствах лісової галузі була змінена схема заготівлі деревини і рештки від рубки вивозяться форвардером на складування для подальшої переробки та реалізації. У 2021 році виготовлено та реалізовано 8629 тонн паливної тріски, тоді як лише за 3 місяці 2022 року цей показник становив вже 3442 тонни.

В післявоєнний період розвиток лісової галузі потребує наукового забезпечення реалізації державної політики щодо: запровадження сталого управління лісами, збільшення лісоресурсного потенціалу, доведення лісистості України до оптимального рівня, підвищення ефективності лісгосподарського виробництва шляхом застосування сучасних науково обґрунтованих методів відновлення і вирощування лісів та раціонального використання лісових ресурсів, збереження лісів від пожеж, самовільних рубок та захисту лісів від шкідників та хвороб.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання проведення рубок в лісах України та інвентаризації лісів в умовах воєнного стану» від 22.04.2022. URL: <https://forest.gov.ua/regulatorynadiyalnist/proekti-regulyatornih-aktiv/22042022> (дата звернення: 20.05.2022).
2. Лісівники і екологи обговорили тему рубок під час дії воєнного стану. URL: <https://forest.gov.ua/news/lisivniki-z-ekologami-obgovorili-temu-rubok-v-lisah-pid-chas-voennogo-stanu> (дата звернення: 20.05.2022).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.05.2022).